

**FLORISTIK KOMPONENTLI FRAZEOLOGIZMLARNING
LINGVISTIK XUSUSIYATLARI**

Xazratqulova Feruza Turdimurod qizi,
O`zMU tayanch doktoranti
+998999114182
feruza_khazratkulovaa@mail.ru
<https://doi.org/10.5281/zenodo.14205548>

Annotatsiya: Floristik komponentli frazeologizmlar o`simlik bilan bog`liq atamalarni o`z ichiga olgan, ularning so`zma-so`z talqinidan tashqari ma`nolarni anglatuvchi idiomatik iboralarni o`z ichiga oladi. Ushbu iboralar madaniy, tarixiy va ijtimoiy kontekstlarni aks ettiradi, ular semantik noaniqlik, qat`iy shakllar, metaforik foydalanish va tillararo o`zgaruvchanlik kabi xususiyatlar bilan ajralib turadi. Bu xususiyatlarni tushunish ularning ingliz va o`zbek tillaridagi nozik jilolarini tushunish va tushunishni kuchaytiradi. Ushbu tadqiqot floristik idiomalarning lingvistik boyligi va ekspressiv kuchini ta`kidlaydi.

**Tayanch so`zlar:** Frazеологизмлар, floristik komponentlar, idiomatik iboralar, semantik noaniqlik, madaniy o`ziga xoslik, metaforik qo`llanish.

Аннотация: Фразеологизмы с флористическим компонентом включают идиоматические выражения, связанные с терминами о растениях, которые, помимо буквального значения, несут дополнительные смыслы. Эти выражения отражают культурный, исторический и социальный контексты и выделяются такими чертами, как семантическая неоднозначность, устоявшиеся формы, метафорическое использование и межъязыковая изменчивость. Понимание этих характеристик усиливает восприятие их тонкостей в английском и узбекском языках. Данное исследование подчеркивает лингвистическое богатство и выразительную силу флористических идиом.

Ключевые слова: фразеологизмы, флористические компоненты, идиоматические выражения, семантическая неоднозначность, культурная специфика, метафорическое использование.

Floristik elementlarga ega frazeologizmlar o`simliklar bilan bog`liq atamalarni o`z ichiga olgan idiomatik ifodalardan iborat. Ushbu iboralar ko`pincha so`zma-so`z ma`nosidan kengroq ma`nolarni anglatadi va turli madaniy, tarixiy hamda ijtimoiy kontekstlarni aks ettiradi. Ularning asosiy lingvistik xususiyatlari quyidagilardan iborat:

Semantik noaniqlik

✓ Idiomatik ma`no: Iboraning ma`nosi so`zlarning so`zma-so`z ma`nosi bilan bevosita bog`liq emas. Masalan, “to nip in the bud” (ildizida yo`q qilish) iborasi biror narsani erta bosqichda to`xtatishni anglatadi, gullarni kesishni emas.

✓ Madaniy aloqalar: Ko‘plab floristik idiomalar madaniy yoki tarixiy kontekstlarda shakllangan. Masalan, “shrinking violet” (so‘lgan binafsha) iborasi kimningdir tortinchoq yoki kamtar bo‘lganligini bildiradi va bu binafshaning nozik tabiatidan kelib chiqqan [Cacciari, C., & Tabossi, P. (1993). *Idioms: Processing, Structure, and Interpretation*. Lawrence Erlbaum Associates].

Fiksatsiyalangan ifodalar

✓ Barqaror iboralar: Bunday ifodalar o‘z shaklida barqaror bo‘lib, odatda, o‘zgarishga yo‘l qo‘ymaydi. Masalan, “pushing up daisies” (o‘lmoq) iborasi o‘zgartirilsa, idiomatik ma’nosini yo‘qotadi.

✓ Nekompozitsionallik: Iboraning umumiy ma’nosini uning har bir qismining ma’nosidan kelib chiqib tushunib bo‘lmaydi.

Metaforik qo‘llanish

✧ Ramziylik: Gullar va o‘simliklar ko‘pincha ma’lum sifatlar yoki hissiyotlarni ramziy ma’noda ifodalaydi. Masalan, “to be in full bloom” (gulgunlik davrida bo‘lish) iborasi biror kishining o‘zining eng yuqori samaradorligi yoki go‘zallik davrida ekanligini anglatadi.

✧ Personifikatsiya: O‘simliklar insoniy xususiyatlarni ifodalash uchun personifikatsiya qilinishi mumkin. Masalan, “late bloomer” (kech gul ochuvchi) iborasi kech muvaffaqiyatga erishadigan odamni anglatadi [Fernando, C. (1996). *Idioms and Idiomaticity*. Oxford University Press].

Tillararo o‘zgaruvchanlik

➤ Madaniy o‘ziga xoslik: Har xil madaniyatlar o‘ziga xos floristik idiomalarga ega. Masalan, o‘zbek tilida “Gul kabi yashamoq” (guldek yashash) iborasi go‘zal va tinch yashashni anglatadi.

➤ Tarjima qiyinchiliklari: Floristik idiomalarni tarjima qilish madaniy farqlar va boshqa tillarda ekvivalent ifodalar mavjud emasligi sababli qiyin bo‘lishi mumkin [Glucksberg, S. (2001). *Understanding Figurative Language: From Metaphor to Idioms*. Oxford University Press].

Morfologik barqarorlik

✓ Moslashmaslik: Ushbu idiomalar, odatda, morfologik o‘zgarishlarga uchramaydi. Masalan, “beat around the bush” (ochiq gapirmaslik) iborasi zamon yoki sonidan qat’i nazar o‘zgarmaydi [Moon, R. (1998). *Fixed Expressions and Idioms in English: A Corpus-Based Approach*. Oxford University Press].

✓ O'zgarishga qarshilik: Sinonimlarni almashtirish yoki tuzilmani o'zgartirish odatda ma'noni yo'qotishiga olib keladi.

Pragmatik funksiyalar

✧ Ifodaviylik: Floristik idiomalar ko'pincha tilga rang-baranglik va ifodaviylik qo'shib, nutqni jonli va qiziqarli qiladi.

✧ Evfemizm: Ular qo'pol haqiqatlarni yumshatish uchun eufemizm sifatida xizmat qilishi mumkin. Masalan, "pushing up daisies" (o'lmoq) iborasi kimningdir vafot etganini yumshoqroq ifodalashdir.

Fonologik xususiyatlar

✓ Alliteratsiya va qofiya: Ba'zi floristik idiomalar alliteratsiya yoki qofiyani ishlatib, ularning yodda qolishini osonlashtiradi. Masalan, "prim and proper" (jiddiy va odobli) iborasi alliteratsiya orqali tartib va xushmuomalalikni ta'kidlaydi.

✓ Prosodiya: Floristik idiomalarning ritmi va intonatsiyasi ularning ta'sirchanligi va yodda qoluvchanligiga hissa qo'shadi [Naciscione, A. (2010). *Stylistic Use of Phraseological Units in Discourse*. John Benjamins Publishing Company].

Ingliz tilidagi floristik idiomalar misollari: "A bed of roses": Qulay vaziyat; "To stem the tide": Biror narsani davom ettirishni to'xtatish.

Floristik komponentlarga ega frazeologizmlar idiomatik xususiyatlari, madaniy o'ziga xosligi va ifodaviy kuchi bilan boydir. Ushbu xususiyatlarni tushunish tillardagi nozik nuanslarni anglash va qadrlashni yaxshilaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Cacciari, C., & Tabossi, P. (1993). *Idioms: Processing, Structure, and Interpretation*. Lawrence Erlbaum Associates.
2. Fernando, C. (1996). *Idioms and Idiomaticity*. Oxford University Press.
3. Glucksberg, S. (2001). *Understanding Figurative Language: From Metaphor to Idioms*. Oxford University Press.
4. Moon, R. (1998). *Fixed Expressions and Idioms in English: A Corpus-Based Approach*. Oxford University Press.
5. Naciscione, A. (2010). *Stylistic Use of Phraseological Units in Discourse*. John Benjamins Publishing Company.